

زندگى حقيقى و زندگى انحرافى

نويسنده:

مادى غلامى

www.ketab.ir

سرشناسه	: غلامی، هادی، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: زهد حقیقی و زهد انحرافی / هادی غلامی.
مشخصات نشر	: مشهد: طنین قلم، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۶ص.
شابک	: 978-964-6173-77-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: زهد
موضوع	: زهد — احادیث
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲۴ز/۲۵۰/۵BP
رده بندی یوتی	: ۲۹۷/۶۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۳۱۲۰۸

طنین

انتشارات طنین قلم

۰۵۱۱۰۰۸۲۲۳۱ - ۰۹۱۵۱۰۹۳۶۹۵

tanin-halam@yahoo.com

زهد حقیقی و زهد انحرافی

نویسنده: هادی غلامی

ناشر: طنین قلم

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه، چاپ اول، ۱۳۹۲

شابک: ۹۷-۹۶۴-۶۱۷۳-۷۷-۴

قیمت: ۹۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	ضرورت تفقه در دین
۱۱	علت گزینش زهد برای بررسی و تحلیل
۱۵	فصل اول: واژه شناسی زهد
۱۷	نکته اول
۱۹	نکته دوم
۲۴	طیف وسیع کارآیی واژه زهد در فرهنگ عرب
۲۹	فصل دوم: سیرتاریخی زهد
۳۱	زهد قبل از بعثت پیامبر (ﷺ)
۴۱	زهد بعد از بعثت پیامبر (ﷺ)
۴۴	زهد معصومین (علیهم السلام)
۵۲	زهد علی (علیه السلام)
۵۶	بررسی کلی سیر تاریخی زهد
۶۷	فصل سوم: تحلیل و بررسی زهد
۶۹	ارزش زهد
۷۱	زهد حقیقی
۸۸	زاهدترین مردم چه کسانی هستند ...
۹۱	ریشه زهد
۹۴	عوامل تقویت کننده زهد

۹۹	موانع زهد
۱۰۰	درجات زهد
۱۰۰	ثمرات زهد
۱۰۵	فصل چهارم: حدود زهد
۱۱۲	آگاهی از حدود زهد با توجه به آیات و روایات
۱۳۲	مروری بر سنن و احکام الهی برای فراگیری ...
۱۵۵	فصل پنجم: زهد انحرافی
۱۵۷	بررسی چند حدیث
۱۶۶	چه کسانی سبب ایجاد انحراف در زهد شدند
۱۶۷	انحراف توسط خواجه
۱۶۸	انحراف توسط خلیان
۱۷۰	انحراف توسط جاهلان
۱۷۱	ریشه اصلی زهد انحرافی (بد فهمی)
۱۷۴	اشکال مختلف بد فهمی:
۱۷۴	بدفهمی به علت خلط معانی فقهی و اخلاقی
۱۷۹	بدفهمی نسبت به دنیا
۱۸۱	بد فهمی نسبت به مال و دارایی
۲۲۲	بد فهمی نسبت به معانی فقر و ثروت
۲۴۰	علل بد فهمی:
۲۴۰	گرایش به صوفیه
۲۴۴	برداشت‌های ناصحیح فردی
۲۴۷	مثال‌های تاریخی (زهاد ثمانیه)
۲۵۹	هدیه به مؤمنین

مقدمه

یکی از موضوعات اخلاقی که معنای لغوی و اصطلاحی آن در جوامع انسانی برحسب مناطق جغرافیایی، میزان درآمد، عنصر حیات، شرایط محیطی و زیستی و ... دستخوش تغییر قرار گرفته زهد می باشد. عنصر و پدیده زهد به عنوان یک صفت پندیده و ضروری در دین و دنیا دارای ارزش و جایگاه بالایی است؛ اما تعبیر نادرست و فهم واژگون و معیوب آن در طول تاریخ موجب ورود بدعتی پنهان و نهفته به نام زهد و به کام افراد مغرض خواهد شد. چرا که اشخاصی بوده‌اند که در هر دوره بر اساس میزان علم، سرمایه، درایت، فقاقت و تسلیم بودن آنها در مقابل شریعت و ... به طور سلیقه‌ای برداشت خود را از زهد در خود و جوامع وابسته القاء می‌نمودند.

تا زمانیکه دامنه القاء گفتار و کردار انسانها خودشان باشند خطر جدی را در حوزه دین ایجاد نمی‌نماید؛ اما زمانی که برای توجیه آن متوسل به مستمسکات دینی شوند و به افکار و رفتار خود وجهه و رنگ و بوی دینی بدهند، در این

هنگام است که دریچه ی بدعت، رأی، ظن، استحسان نامشروع باز گشته و عده‌ی قابل توجهی از ضعفای شیعه مورد تهاجم آن فرهنگ و دیدگاه نادرست قرار می‌گیرند. بدعت در سیره ی زاهدان فرعی است که از مداخل اخلاق می‌تواند ضربات و آسیب‌های جدی به شاکله‌ی دینی انسان وارد نماید. مفاهیمی که متأسفانه به اشتباه در ذهن قریب به اتفاق زهد معنا شده است از قبیل: پشمینه پوشی، خشت نشینی، تظاهر به درویشی به کار نبردن زینت، ضایع کردن خاندان خود و یا باورهای نادرست ذهنی مانند: طلب روزی را دنیا داری محسوب کردن، اگر کسی حق خود و خانواده‌اش را کنار بگذارد حق مرگ را ادا نکرده، داشتن خانه وسیع و خادم و کنیز دنیا داری است، بهشت برای کسی است که حلال را رها کند، روزها را به روزه داری و شبها را به قیام بگذراند، غسل و طعام گوارا نخورد. لباس خشن بپوشد و در کل، مذموم شمردن دنیا و ... که تا کنون در فهرست های دینی به کرات مشاهده شده است.

بر اساس تاریخ حدیث شیعه، مختلف الحدیث؛ حدیث از بدو تولّد و عصر صدور تا امروز مسیر پر فراز و نشیبی را

از آسیب‌های تصحیف تا وضع طی نموده، و هم چنین بر اساس علوم بلاغی و مشکل الحدیث؛ عدم توجّه به معانی استعمالی و ظرافت‌های معنایی و در نظر نگرفتن گوهر معنای لغات نشان داده شده است که افراد بعضاً غیر صاحب نظر در ترک مفهوم یک واژه برای یافتن معنای یک حدیث دچار مشکل شده و چه بسا خود و دیگران را گمراه کرده‌اند.

ضرورت تفقه در دین

۱. مفضل گوید از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: «بر شما باد که دین خدا را خوب بفهمید و صحرا گرد نباشید؛ زیرا هر کس در این دین تفقه نکند خدا در روز قیامت به او توجه نکند و کردارش را پاکیزه نشمارد.»

(کافی / ج ۱ / ص ۲۶ / ح ۶)

۲. ابان بن تغلب از امام صادق (ع) نقل می‌کند که حضرت فرمود: «می‌خواهم با تازیانه بر سر اصحابم بزنم تا دین را خوب بفهمند.»

(کافی / ج ۱ / ص ۲۶ / ح ۸)

۳. مردی خدمت امام صادق (ع) عرض کرد: « قربانت مردی است که امر امامت را شناخته و در خانه نشسته و به هیچ یک از برادران دینی اش آشنایی ندارد. فرمود: این مرد چگونه دینش را می فهمد.»

(کافی / ج ۱ / ص ۳۶ / ح ۸)

۴. عبیده سلمانی از امام علی (ع) نقل می کند: ای مردم! از خدا پروا کنید و نادانسته برای مردم فتوا ندهید که پیامبر خدا (ص) سخن می گفت و مقصودی غیر از آنچه در آغاز فهمیده می شد اراده می کرد و سخنانی گفت که هر کس آن را در جای خودنهد، بر او دروغ بسته است.

(تهذیب الاحکام / ج ۱ / ص ۲۹۵ / ح ۸۳)

۵. امام صادق (ع) می فرماید: یک حدیث را خوب بفهمی بهتر از آن است که هزار حدیث نقل کنی و هیچ یک از شما در دین فقیه نمی شود مگر آنکه معاریض کلام ما را بشناسد. سخنی از سخنان ما گاه تا هفتاد تفسیر دارد که برای همه آنها پاسخ داریم.»

(معانی الاخبار / ص ۲ / ح ۳)

۶. در حدیثی دیگر امام صادق (ع) فرمود: منزلت شیعیانمان را نزد ما، با مقدار نقل و فهمشان از سخنان ما

بسنجید که روایت نیازمند درک و فهم است؛ یک حدیث را خوب بدانی بهتر از آن است که هزار حدیث، روایت کنی.
(الفیه / ص ۲۲)

۷. امام صادق (ع) فرمود: « این است و جز این نیست علماء وارثان انبیاء هستند، زیرا انبیا درهم و دیناری را به ارث نمی‌گذارند. بلکه به جا می‌گذارند، احادیثی از احادیثشان را پس کسی که چیزی از آن احادیث را بگیرد بهره‌ی فراوانی برده است. بنابراین بنگرید که علمتان را از چه کسانی می‌گیرید. زیرا در خاندان ما اهل بیت در هر عصر جانشینانی هستند که تغییر دادن غالیان، به خود بستگی خرابکاران و بد معنی کردن نادانان را از دین بر می‌دارند.»

(کافی / ج ۱ / ص ۳۹ / ح ۲)

علت گزینش زهد برای بررسی و تحلیل

♦ امام علی (ع): « بدرستیکه اخلاقیاتی که بیشترین کمک را برای دین می‌کند زهد در دنیا است.»

(کافی / ۳/۱۲۸/۲)

❖ امام علی (علیه السلام): « زهد خوی پرهیزگاران است و خصلت همیشه ی توبه کنندگان. »

(غرر الحکم / ص ۵۵۰-۱۷۱۳)

❖ امام علی (علیه السلام): « زهد کمیاب‌ترین و ارزشمندترین چیزی است که آدمی می‌شناسد و درمی‌یابد.... »

(غرر الحکم/ ۲۰۲۱)

❖ امام جعفر صادق (علیه السلام): چون خدا خیر بنده‌ای را خواهد او را نسبت به دنیا بی رغبت و نسبت به دین دانشمند کند و به دنیا بینایش سازد و به هر که این خصلتها داده شود خیر دنیا و آخرت داده شده.

(اصول کافی، ج ۳، ص)

بیان:

با وجود نردبانی چون زهد انسان کمال جو مسیر صعود و سلوک در دنیا را انتخاب کرده اما در مقابل، با برداشت نادرست از مفهوم زهد، ترقی و کمال امکان ناپذیر بوده و فاجعه‌ی اصلی و عظیم‌تر آنکه در سایه‌ی این عدم آگاهی، دامنه وسیعی از احادیث فقهی محکم و مفسر، احادیث

